

18.6.2014

Valtiovarain controller- toiminto
Mikko Helkiö

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston kokous 3/2014

Aika pe 13.6.2014 klo 10.00 – 12.00

Paikka Mariankatu 9 (VM), neuvotteluhuone ”Ylijäämä”

Osallistujat finanssineuvos Jan Holmberg, valtiovarainministeriö (puheenjohtaja)

tarkastusneuvos Sari Anttila, maa- ja metsätalousministeriö
ylitarkastaja Arja Karjunen, liikenne- ja viestintäministeriö
tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
~~tarkastusneuvos Antti Lehtonen, sisäasiainministeriö~~
neuvotteleva virkamies Jyrki Pennanen, sisäasiainministeriö (Antti Lehtosen sijaisena)
tarkastusneuvos Juha Pekka Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö
tarkastusneuvos Jorma Partanen, ympäristöministeriö
tarkastusneuvos Timo Piikkilä, puolustusministeriö
talouspäälikkö Kaija Sánez, valtioneuvoston kanslia
tarkastuspäälikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveysministeriö
tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
~~ulkoasiainhallinnon tarkastaja Pekka Wuoristo, ulkoasiainministeriö~~
ylitarkastaja Heli Iirola, ulkoministeriö (Pekka Wuoriston sijaisena)

Sihteeri erityisasiantuntija Mikko Helkiö, valtiovarainministeriö

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja asialista hyväksyttiin. Kohtaan 5 muut asiat otettiin Niina Sipiläisen ehdottamat asiat.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3 Sisäisen tarkastuksen puitejärjestelyn kilpailuttaminen Hansel Oy

Pj. Jan Holmberg selosti puitejärjestelyn tilannetta 12.6.2014 asiakastyöryhmän jäsenille toimitetun tarjouspyyntöluonnosten pohjalta. Luonnokset lähetetään tiedoksi sisäisen tarkastuksen jaoston jäsenille kokouksen jälkeen.

Oletettavaa on, että tarjouksia tullaan saamaan kuudelta toimittajalta, jotka kaikki (6) tulevat ilmeisesti valituiksi. Kokouksessa selostettiin pääpiirteittäin päävastuullinen tarkastaja ja tarkastaja –roolien kelpoisuusvaatimuksia sekä volyyymiin liittyviä näkökulmia. Pj. toi esille puitejärjestelyn kilpailutuksen jälkeisten minikilpailutusten merkityksen. Puitejärjestelykilpailutus on asiakkaiden kannalta yksinkertainen; puitesopimustoimittajat tulevat valituiksi ilmoittamallaan kattohinnoilla. Minikilpailutuksissa tilaaja voi asettaa tarkemmat vertailukriteerit ja laatuvaatimukset tarkastusryhmän kokoonpanoon, laatuun ja volyyymiin liittyen.

Jaosto keskusteli asiasta ja tulevista minikilpailutusajankohdista.

Hansel Oy on pyytänyt asiakastyöryhmän kommentteja tarjousasiakirjaluonnoksiin 25.6.2014 mennessä. Tarjouspyyntö on tarkoitus julkaista 29.7.2014 www.hankintailmoitukset.fi sivustolla.

4 Public Internal Control networkin seminaarikuulumisia (Haag 15.–16.5.2014)

Jaoston sihteeri Mikko Helkiö selosti seminaarin pääaiheita. Aiheeseen liittyvä ppt-esitys jaetaan jaoston jäsenille pöytäkirjan liitteenä.

Seminaarissa käsiteltiin kahta sisäisen tarkastuksen alaan liittyvää keskusteluaihetta: 1) laatuarvioinnit sisäisessä tarkastuksessa ja 2) tarkastusvaliokunta julkisen sektorin sisäisessä tarkastuksessa.

Jaosto keskusteli laadunarvioinneista. SM:n hallinnonalalla on suunnitteilla toteuttaa kolmen organisaation ristiinarvioinneilla laadunarvioinnit. Mukana olisivat SM, Poliisihallitus ja mahdollisesti Rajavartiolaitos. Sisäiset Tarkastajat ry on laatimassa itsearviointiohjeistusta laadunarviointeihin. STM:n hallinnon alalla ainakin KELA on joitain vuosia sitten toteuttanut ulkoisen laadunarvioinnin. MMM:ssä on noin 10 vuotta sitten toteutettu ulkoinen arviointi ja sen jälkeen on tehty itsearviointeja, joita on pidetty hyö-

dyllisenä. Jaostossa tuotiin esille mm. laadunarviointien soveltuvuus pieniin yksiköihin verrattuna lisäkustannukseen ja -arvoon. Tärkeää olisi voida hyödyntää muiden parhaita käytäntöjä vertailukohteena. UM:ssä ei ole virastoja, joten laadunarviointi olisi mahdollista tehdä esim. toisen ministeriön kanssa. Sisäisen itsearviointin voi tehdä myös siten, että samassa organisaatiossa oleva muu kuin sisäisen tarkastuksen yksikön henkilö, joka tuntee sisäisen tarkastuksen toimintaa, varmentaa itsearviointin.

Jaosto keskusteli myös tarkastusvaliokunnista. Ongelmallisena nähtiin lähtöasetelma, jossa tarkastusvaliokunta on yleensä hallituksen jaosto. Julkiselä sektorilla harvoin on hallitusta vastaavaa toimielintä virastoissa.

Uutena keskustelualoitteena seminaarissa oli ”CEPSA – Certified European Public Sector Auditor” aihe. PIC network keskustelee asiasta seuraavassa seminaarissaan 11/2015 siihen mennessä laadittujen työpapereiden pohjalta. Tutkinto olisi lähinnä Suomen JHTT-tutkintoa vastaava sertifiointi, jolla EU-osaaminen ja EU:n toimintaympäristön riittävä osaaminen varmistettaisiin tarkastustoiminnassa. Tavoitteena olisi myös lisätä tarkastajien liikkuvuutta jäsenmaissa. Taustastandardeina olisivat IIA:n ja INTOSAI:n tarkastusstandardit.

Seminaariaineisto on saatavissa komission nettisivuilla:

http://ec.europa.eu/budget/pic/index_en.cfm

5 Muut asiat

Sähke 2 normi

Niina Sipiläinen toi esille Sähke 2 normiin liittyen sisäisen tarkastuksen asiakirjojen julkisuuteen liittyviä määrittelyjä. Keskeistä olisi määritellä dokumentit sisäisiksi asiakirjoiksi tai arkistoitaviksi asiakirjoiksi. Jaosto keskusteli asiakirjojen julkisuudesta ja menettelytavoista eri ministeriöissä. Viime kokouksessa laadittavaksi kyselyyn jaoston jäsenille lisätään kysely asiakirjojen julkisuusmenettelyistä ministeriöiden sisäisen tarkastuksen yksiköissä.

Kuntalakiuudistus

Niina Sipiläinen toi esille lausuntokierroksella olevan kuntalakiuudistuksen, jossa Sisäiset tarkastajat ry:n toiveesta huolimatta ei sisäistä tarkastusta ole esitetty lakiin määriteltäväksi toiminnoksi. Sisäiset tarkastajat ry:n julkis-sektoritoimikunta tapaa kesäkuussa tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Tuija Braxin ja keskustelevat kunnanhallitusten valvontavelvollisuuden lisääntymisestä ja sisäisestä tarkastuksesta. Sipiläinen esitti toiveensa OKM:lle, jotta OKM omassa lausunnossaan kiinnittäisi myös huomiota kuntien sisäiseen tarkastukseen osana kuntien valtionosuuksien käytön valvontaa.

Valtionaputyöryhmä

Niina Sipiläinen tiedusteli VM:n asettamasta valtioaputyöryhmästä ja sen tehtävästä sekä VM:n 3.4.2014 asettamasta laatutyöryhmästä. Valtionapu-

työryhmän tilanteesta ei vielä ollut yksityiskohtaisempaa tietoa. Laatutyöryhmän osalta Valtiovarainministeriö on 3.4.2014 tehnyt Kansallisen laatuhankeeseen 2014 asettamispäätöksen (VM024:00/2014). Laatuhankeeseen puheenjohtajana toimii neuvotteleva virkamies Johanna Nurmi Valtiovarainministeriöstä.

Seuraava kokous:

Sisäisen tarkastuksen jaoston seuraava kokous pidetään tiistaina 16.9.2014 klo 13.00

Jan Holmberg Finanssineuvos

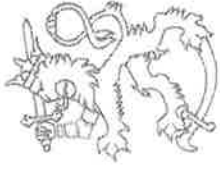
Mikko Helkiö Erityisasiantuntija

Jakelu

Jaoston jäsenet

Liitteet

1. PIC konferenssi 5_2014 (Mikko Helkiön ppt-esitys/ kohta 4)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Public Internal Control network konferenssi Haag 15.-16.5.2014

Sisäisen tarkastuksen jaosto 13.6.2014

Mikko Helkiö, erityisasiantuntija/MVC

PIC network

- Seminaarin järjestäjänä EU-komissio/ DG Budget ja Hollannin valtiovarainministeriö
- Osallistajat: 2 per jäsenvaltio (Mikko Helkiö/VVC ja Riitta Pirhonen/VVC)+ Makedonia, Montenegro, Serbia, Turkki + OECD/Sigma + DG Budget + Ministry of Finance of the Netherlands
- Compedium päivitys (jäsenmaiden sisäisen valvontajärjestelmien yleiskuvaukset)
- 4 ennakkoon valmisteltua workshopia/ keskusteluaihetta
- 1 workshop aloite seuraavaan konferenssiin 11/2015
- Aineistot netissä: http://ec.europa.eu/budget/pic/index_en.cfm

Workshop aiheet

- 2 aiheetta sisäisestä valvonnasta (IC)
 - 2 aiheetta sisäisestä tarkastuksesta (IA)
-
1. IC: Optimizing internal control through Performance Management
 2. IC: Continual organisational improvement by integrating Internal Control into the management cycle
 3. IA: Quality assurance for Internal Audit
 4. IA: Role of Audit Committees for Internal Audit in the Public Sector

Quality assurance for Internal Audit

- IIA standardit 1300-
- Laadun varmistus- ja kehittämishjelma (Quality Assurance and Improvement Program (QAIP))
 - Arvioi IA toiminnon tehokkuutta ja vaikuttavuutta
 - Arvioi toiminnon kehittämiskohteita
 - Arvioi IA –toiminnon standardien ja eettisten ohjeiden noudattamista

Quality assurance for Internal Audit

- Standardin 1310 mukaan ohjelman tulee sisältää sekä sisäiset että ulkoiset arvioinnit.
- Sisäiset arvioinnit
 - Jatkuva seuranta (ongoing monitoring)
 - Itsearvioinnit (itse suoritettuna tai ulkopuolisen toimintoa tuntevan toimesta)
- Ulkoiset arvioinnit
 - Ulkopuolisen riippumattoman arvioijan toimesta tai ulkopuolisen tahon varmistamana itsearviointina
 - 5 vuoden välein

Quality assurance for Internal Audit

- EU:n näkökulmasta (DG Budgetin ohjeistus uusille jäsenmaille) ristiinarvioinnit tai toisen viraston suorittamat laadunarvioinnit eivät ole IIA:n standardien mukaisia ulkoisia riippumattomia arviointeja.
 - Myöskään Central Harmonization Unit:in suorittamat laadunarvioinnit eivät ole riippumattomia ulkoisia arviointeja, koska ohjaava CHU:t tarjoaa IA-yksiköille
- Voivat olla tarkoituksenmukaisia kehitysvaiheessa, mutta ”aito” standardien mukainen ulkoinen arviointi lisää IA-toiminnan uskottavuutta ulkopuolisten näkökulmasta.

Quality assurance for Internal Audit

Haasteita:

- *Miten varmistutaan, että laadunvarmistus- ja –kehittämishohjelmasta tulee aito jatkuva toiminnassa mukana oleva työväline?*
- *Miten kehittää tarkoituksenmukainen laadun benchmarking?*
- *Mikä on CHU:n rooli ja vastuu yksiköiden standardien mukaisuuden valvonnassa?*
- *Miten laadunvarmistus- ja kehittämissohjelmia sovelletaan pienissä yksiköissä?*

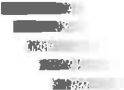
Role of Audit Committee for Internal Audit in the public sector

- Noin 60 % jäsenvaltioilla tarkastusvaliokunnat (budjettitalouden ministeriöt, virastot, laitokset tms.)
- Esim. UK, Ranska ja Hollanti pakollisia säädösten mukaan
- Vaihtelua tehtävissä ja rooleissa

Role of Audit Committee for Internal Audit in the public sector

Rooli julkisella sektorilla:

- Ylimmän johdon (hallitus, johtokunta tms.) tukena valvoo ylimmän virkamiesjohdon toimintaa
- Tukee hyvää hallintotapaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjä arvioimalla
- Valvoo sisäisen tarkastuksen toimintaa
- Edistää sisäisen tarkastuksen toiminnon riippumattomuutta ja vaikuttavuutta

Role of Audit Committee for Internal Audit in the public sector

Haasteita:

- Ei velvollisuutta (laki tms.) muodostaa tarkastusvaliokuntia
- IIA:n viittaus ”hallituksen” tarkastusvaliokunta → julkisella sektorilla virastoissa ei välttämättä ole hallitusta vastaavaa toimielintä
- Tarkastusvaliokunnan rooli, toimivalta ja vastuut
- Asemointi julkisessa hallinnossa
- Tarkastusvaliokunnan jäsenten kelpoisuus- ja riippumattomuusvaatimukset
- Hallinnonlinen (lisä)taakka vs. lisäarvo

Towards CEPSA – Certified European Public Sector Auditor

Keskustelualoite:

- EU:n ylläpitämä sertifiointi julkishallinnon tarkastajille
- IIA:n ja INTOSAI:n standardit perustana
- EU:n hallinnon ja talouden tarkastaminen → huomio EU:n ja jäsenmaiden välisessä toiminnassa
- Vahva ulkoinen ja sisäinen tarkastus on kansallisen ja EU-varainkäytön (EU- ja jäsenvaltiotaso) sekä EU:n instituutioiden (virastot ja laitokset) hyvän hallinnon peruspilari.

→ EU:n investointi tarkastajien osaamiseen ja ammattitaitoon tukee EU:n etua ja pyrkimystä hallinnon parantamiseen

Towards CEPSA – Certified European Public Sector Auditor

Miksi:

- Nykyiset sisäisen tarkastuksen sertifiointit (CIA ja CGAP) ovat laadittu amerikkalaisesta näkökulmasta eivätkä huomioi EU:n toimintaympäristöä ja –kulttuuria.
- Yleisissä sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastustutkinnoissa (CIA, CPA) ei vaadita julkisen sektorin toimialan tai lainsäädännön osaamista tai tuntemista.
- CEPSA lisäksi tarkastajien liikkuvuutta ja osoittaisi julkishallinnon tarkastusosaamisen ja ammattitaidon EU-ympäristössä.
- Tukee eurooppasuuntautuneiden järjestöjen ammatillisia strategisia tavoitteita (ECIIA, EUROSAL, FEE)

Towards CEPSA – Certified European Public Sector Auditor

Miksi:

- Nykyiset sisäisen tarkastuksen sertifiointit (CIA ja CGAP) ovat laadittu amerikkalaisesta näkökulmasta eivätkä huomioi EU:n toimintaympäristöä ja –kulttuuria.
- Yleisissä tilintarkastustutkinnoissa ei vaadita julkisen sektorin toimialan osaamista tai tuntemista.
- CEPSA lisäksi tarkastajien liikkuvuutta ja osoittaisi julkishallinnon tarkastusosaamisen ja ammattitaidon EU-ympäristössä.
- Tukee eurooppasuuntautuneiden järjestöjen ammatillisia strategisia tavoitteita (ECIIA, EUROSAI, FEE)

Towards CEPISA – Certified European Public Sector Auditor

Mitä seuraavaksi:

- Jatkoselvitykset ja idean jalostus esim. PIC networkissa → keskustelupaperi seuraavaan PIC konferenssiin (11/2015)
- Kommunikointi ja yhteistyö jäsenvaltioiden ja osallisten järjestöjen kanssa
- Akateeminen yhteistyö alan yliopistojen kanssa